

ЗАМОНАВИЙ СИЁСИЙ МЕТАФОРАЛАРНИНГ ФЕНОМЕНИ

Шукурова Зулхумор Бахтияровна

Қарши давлат университети таянч докторанти

zulxsh0815@gmail.com

Аннотация: Ушбу мақолада сиёсий жараёнларда учрайдиган метафораларнинг лексик хусусиятларини уларнинг семантик таркиби урганилади. Шунингдек, уларнинг қулланиш жараёнида маъно кучиши ва фикрни қайта шаклланиш усуллар қуриб чиқилган.

Аннотация: В данной статье рассматриваются лексические особенности метафор, встречающихся в политических процессах, и их смысловая структура. Также в процессе их смеха были опробованы методы усиления смысла и перестроения мысли.

Annotation: This article examines the lexical features of metaphors encountered in political processes and their semantic structure. Also, in the process of their laughter, methods of enhancing meaning and reshaping thoughts were tested.

Kalit so'zlar: Metafora, fenomen, siyosiy, hissiy, ijtimoiy kontekst, mulk, siyosiy o'yin.

Ключевые слова: Метафора, феномен, политический, эмоциональный, социальный контекст, свойство, политическая игра.

Key words: Metaphor, phenomenon, political, emotional, social context, property, political game.

Замонавий сиёсий метафоралар кўпинча жамиятнинг сиёсий муҳити, иқтисодий ҳолати ва ижтимоий талаблари билан боғлиқ бўлиб, уларнинг маъноси ва таъсири вақт ўтиши билан ўзгаради. Метафоралар сиёсий воқеаларни ёритишда, партиялар ўртасидаги рақобатни кўрсатишда ва жамоатчилик фикрини шакллантиришда муҳим роль ўйнайди.

Замонавий сиёсий метафораларнинг асосий хусусиятлари:

1. Тасвирлаш: Сиёсий метафоралар мураккаб сиёсатни ёшлар, аёллар ёки кенг жамоатчилик учун тушунарли қилиб тасвирлашга ёрдам беради. Масалан, "сўзлашув" метафораси мулоқот жараёнини енгиллаштиради.

2. Эмоционал таъсир: Метафоралар одамларнинг ҳиссиётлари билан боғланади, шунинг учун улар кўпинча эмоционал реакцияларни уйғотади. "Жанг" метафорасидан фойдаланиш орқали рақибларга қарши курашиш ҳиссини пайдо қилиш мумкин.

3. Сиёсий нархларни белгилаш: Сиёсий фигуралардаги "кўприк қуриш" ёки "ёшариш" каби метафоралар определённые мақсадларга эришиш учун зарур бўлган ҳаракатларни белгилайди.

4. Ижтимоий контекст: Метафоралар ижтимоий контекстда шаклланиб, инсонларнинг кундалик ҳаётидаги воқеаларга тааллуқли бўлади. Масалан, "интернет жанглари" деб аталувчи метафора рақамли жанглarga ишорат қилади.

5. Фикрларни шакллантириш: Сиёсий метафоралар умумий фикрларни шакллантириб, жамоатчилик орасида хавотир ва умид уюштиришга хизмат қилади.

Замонавий сиёсий таҳлилларда метафораларнинг аҳамиятини инобатга олиш муҳимдир, чунки улар сиёсатчиларнинг стратегиялари ва тактикалари ҳақидаги тушунчаларимизни тўлдириши мумкин. Масалан, депутат Алишер Кодировнинг нуткида учрайдиган метафоралар, одатда, инсонларнинг ҳаёти, ижтимоий муносабатлар ва сиёсий жараёнларни ифодалаш учун мўлжалланган. Мисол учун:

1. "Қўлдан келганини қилиш" - бу метафора орқали, депутат ўзининг амалга ошириш керак бўлган вазифалари ва масъулиятларини англатади.

2. "Ижтимоий тузумнинг йўлбошчиси" - бу ибора миллат раҳбарининг ижтимоий соҳадаги ролини ва масъулиятини таърифлаш учун ишлатилади.

3. "Янги гул очиш" - бу, янги лойиҳалар ёки ташаббусларнинг бошланиши ҳақида сўзлаётганда ишлатилади.

4. "Келажак учун асос қуриш" - бу метафора мамлакатнинг келажаги учун муҳим қарорларни қабул қилиш заруриятини ифодалайди.

5. "Калитни топиш" - муаммоларни ҳал этишда ечимларни излаш жараёнини таърифлаш ўшун фойдаланилади.

Алишер Кодировнинг нуткида метафоралар одатда таъсирчан ва маъноси чуқур бўлиши керак, шу билан бирга улар халқ билан алоқани кучайтириш мақсадида ҳам ишлатилади.

Замонавий сиёсий метафоралар, одатда, сиёсий жараёнларни ва концепцияларини тушунтириш, уларни оддий фуқароларга ёқинлаштириш ва таъсир кўрсатиш мақсадида ишлатилади. Бу метафоралар кўпинча ҳар хил контекстларда пайдо бўлади ва турли маъноларни ифода этади. Қуйида замонавий сиёсий метафораларининг баъзи мисоллари келтирилган:

1. "Сиёсий ўйин": Бу метафора сиёсий жараёнларни стратегик рақобат ва манфаатлар урушини ифодалайди. Сиёсатчиларни "ўйинчи" сифатида кўрсатиб, уларнинг ҳаракатлари тўғрисидаги қарорларини тактики режа сифатида тушуниш мумкин.

2. "Калитдан кириш": Сиёсий платформа ёки дастурнинг "калити" бу унинг асосий нуқталарини англатади. Бу метафора фуқароларга сиёсий партияларнинг асосий ғоялари билан танишиш имконини беради.

3. "Ижтимоий тўсиқлар": Ижтимоий адолат, иқтисодий фаровонлик ёки таълим соҳасидаги муаммоларни "тўсиқ" сифатида ифодалаш фуқароларга бу муаммоларнинг ҳал этилиши учун керакли чораларни қабул қилиш зарурлигини англатади.

4. "Сиёсат – бу кутубхона": Сиёсатнинг ҳар хил йўналишлари ва идеологиялари кўп бўлгани учун уни кутубхона билан солиштириб, турли манбалардан билим олиш зарурлигини таъкидлаш мумкин.

5. "Темир пардалар орасидаги суратлар": Бу метафора тоталитар режимларнинг цензурасини ва инсон ҳуқуқлари бузилишини ифодалайди. Фуқароларнинг ҳақиқий ҳаёти ҳақидаги тасаввурлар, реальликдан четлашган ҳолда, "темир пардалар ортидаги суратлар" сифатида тасвирланиши мумкин.

Замонавий сиёсий метадоралар инсонларнинг фикрлаш тарзини шакллантиради, уларга муаммоларни осонроқ тушуниш имкониятини беради ва сиёсатчиларнинг коммуникациясини самарали қилиб боришига ёрдам беради.

АДАБИЁТЛАР РУЙХАТИ:

1. Charteris-Black, J. (2004). *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Palgrave Macmillan.
2. Zinken, J., Hellsten, I., & Hübler, A. (2008). *Metaphor in Discourse*. Cambridge University Press.
3. Fischer, G., & Lutz, D. (2013). *Political Metaphors in Comparative Perspective: A Cross-Cultural Analysis*. Routledge.
4. Sontag, S. (1977). *On Photography*. Delta.
5. Boroditsky, L., & Ramscar, M. (2002). "The roles of body and mind in metaphor comprehension". In: *Language and Cognitive Processes*.